New subject collections available

Akadémiai Kiadó offers a new suite of electronic-only journals collections with significant pricing discounts. For further details please visit our homepage at www.akademiaikiado.hu/collections

TARİHÇİ ŞÜKRULLÂH ÇELEBİ (1380?–1460)

HALİL İNALCIK

Historical Department, Bilkent University
06553 Bilkent, Ankara, Turkey
e-mail: inalcik@bilkent.edu.tr

ACTA ORIENTALIA

SEPARATUM

AKADÉMIAI KIADÓ

ACTA ORIENTALIA

ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE

Acta Orientalia provides an international forum for original papers in the field of oriental studies, including Turkic, Mongolian, Manchu-Tungusian, Chinese, Tibetan, Indian, Iranian and Semitic philology, linguistics, literature and history. Papers are mainly in English, but also in German, French, and Russian.

■

Abstracted/indexed in

Bibliographie Linguistique/Linguistic Bibliography, Historical Abstracts, International Bibliographies IBZ and IBR, MLA International Bibliography, SCOPUS

■

Editorial correspondence

www.akkrt.hu/journals/aorient

Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hung. Volume 61 (1–2), 113–118 (2008)
DOI: 10.1556/AOrient.61.2008.1–2.11

TARİHÇİ ŞÜKRULLÂH ÇELEBİ (1380?–1460)

HALİL İNALCIK

Historical Department, Bilkent University
06553 Bilkent, Ankara, Turkey
e-mail: inalcik@bilkent.edu.tr

The historian Şükrullâh Çelebi (1380?–1460), coming from the family of *ulema*s, belongs to the less known figures of Ottoman historiography. Our knowledge concerning his life is very limited: in the period of 1402–1413 he must have been in the service of the *şehzâde*s reigning in Bursa, then he became one of the *musâhib*s of Murad II, finally he died in Mehmed II's time as a person of great reverence. It was Sultan Mehmed II for whom he compiled his world history, the *Behcetü't-Tevârîh* in the Persian language, in 1456–1458. One of the sources of this work was obviously identical with that formerly utilised by Ahmedî, then by Neşrî. Şükrullâh's *Chronicle* yielded source material for several later chronicles. His translation into Turkish of the *Risâle min Edvâr*, a Persian work of musicology, testifies to the presence of the classifying tendencies of Sultan Murad II's reign, which tried to bring the Ottoman culture in harmony with the classical Iranian culture.

Key words: Ottoman historiography, chronicles, biography, 15th-century Ottoman history, cultural history.

Saygın bir ulema ailesinden olup, sultanlara *musâhib* ve onlar için yazdığı ansiklopedik-didaktik eserler ile tanınan Şükrullâh Çelebi, genç yaşta 1402–1403'te Bursa'da Osmanlı şehzâdesi "Emîr-zâde" İsâ Çelebi yanında görünmekte.[1] Osmanlı *Fetret* döneminde Ahmedî, Ahmed-i Dâ'î gibi, sırasıyla Bursa'ya hâkim olan Bayezid oğlu Çelebiler hizmetinde bulunmuş; nihayet Sultan II. Murad'ın yakın *musâhib*'leri arasına katılmış, ihtiyarlığında Fâtih Sultan döneminde sultanın saygı duyduğu ihtiyar Şükrullâh bir dünya tarihi, *Behcetü't-Tevârîh*'i kaleme almıştır. *Behcetü't-Tevârîh* (tamamlanması 1458) başında, 51 yıldır Osmanlı Sultanları hizmetinde olduğunu bil-

[1] İlk Osmanlı sultanları Fâtih dâhil, unvanları arasında *emîr* unvanını kullanırlardı; Şükrullâh hakkında Bardakçı (2007). N. Atsız'ın 1939'da yayınladığı araştırma (Atsız 1939) ve Atsız (1949, pp. 39–76), Bardakçı'nın eseriyle tamamlanmaktadır. Atsız, Şükrullâh'ın 1409'da Osmanlı beyinin hizmetine girdiğini kabul eder.

0001-6446 / $ 20.00 © 2008 *Akadémiai Kiadó, Budapest*

dirir. İsâ için Türkçeye çevirdiği *Risâle min Edvâr* başlıklı musikî teorisi üzerindeki eserinin dîbâcesinde,[2] kendini nasıl tanıttığını anlatır. "Şâdlık sebebleri cem' olunan" bir mecliste genç "sâhib-i devlet" İsâ için bir kasîde okur. O mecliste: "ittifak (tesâdüf) şöyle vaki' oldı ki, anun (İsâ Çelebinin) sohbetinde hünermendler hazır olmuşlardı ve âlât-i sazlarını râst kılmışlardı ve her birisi kendü hünerini izhâr kılmağiçün hôş âvâzile âvâzeler gösterirler idi... ve ol sarrâf-i me'ânî Emîr-zâde-i a'zam (için bir kasîde okur)..... ol meclisde hâzır olanlar ta'accub idüp.... Emîr-zâde..... bir kitab getürdi ve şöyle iltimâs eyledi kim, ol kitâb Türk dilince tercüme olup" (M. Bardakçı'nın kopya ettiği metin). Burada, "şâdlık sebebleri" hazır edilmiş, musikî icrâ edilen "sohbet"te "Emîr-zâde", Şükrullâh'dan *Risâle*'nin çevirisini istemiş (İsâ'dan "cüvân" diye söz eder, İsâ, Yıldırım'ın beşinci oğlu idi); Şükrullâh'ın "mahsûlü'l-merâm ve makbûlü'l-kelâm" nedîm-musâhibler arasına katıldığına şüphe yoktur. Şükrullâh'ın ifâdeleri, patron huzurunda işret meclisinde kasîde sunan, hüner ve bilgisini gösteren birinin nasıl nedîmler arasına geçtiğine ait güzel bir misâl vermektedir. Şükrullâh, olgun çağında II. Murad'ın (1421–1451) musâhibidir. Sultanın en yakın adamı sıfatıyla elçilik vazifesiyle görevlendirilirdi. Şükrullâh, Karaman oğlu'na (1437) sonra 1447'de Karakoyunlu Cihanşâh'a elçilikle gönderilmiştir. İsâ'nın mâcerası hakkında Neşrî'de (1957, vol. II, pp. 424–450) çağdaş bir kaynak (Ahmedî) şu ayrıntıları vermektedir: Timur gittikten sonra Yıldırım'ın şehzâdelerinden her biri, "Dâru's-Saltana" Bursa'yı ele geçirmek için mücadeleye girmişlerdir. Öyle görünüyor ki, başlangıçta Şükrullâh İsâ ile Bursa'da idi (1402–1403). Çelebi Mehmed Bursa'yı ele geçirmek için harekete geçti. Yenilen İsâ, denizden İstanbul'a kaçtı. Edirne'de Süleyman Çelebi İsâ'yı İmparator'dan istedi ve Bursa üzerine gönderdi. İsâ gelip Karesi vilâyetini ele geçirdi (1403 kışında). 1404 baharında Bursa üzerine yürüdü, şehri kuşattı, Bursalılar ona yüz vermeyince şehri ateşe verip çekildi. Mücadeleye devam etti, etrafına onbin kişi toplayıp Mehmed ile Bursa yakınında savaştı, yenildi, İsfendiyar Bey'e sığındı. Çelebi Mehmed, Bursa'da yerleşti. İsâ gelip üçüncü defa Mehmed'e karşı savaştı (Gerede Savaşı), yenildi. İzmir-oğlu yardımıyla dördüncü kez taliini denedi, yine yenildi, Karaman oğlu'na sığındı, adı yok oldu. Bu olaylar, 1402–1404 dönemine rastlar. 1404'te Süleyman Çelebi gelip Mehmed'den Bursa'yı aldı (ayrıntılar, göz tanığı Ahmedî'nin *Menâkibnâme*'sinden Neşrî'ye aktarılmıştır). Tüm bu dönem boyunca Şükrullâh, Bursa'da öbür musâhib şâirler gibi, sonunda Süleyman'ın hizmetine girmiş olmalı. Şükrullâh, Süleyman dâhil Çelebilerin hepsinden saygı ile söz eder. *Risâle min Edvâr*'da musikînin önemini belirten maddelerden birinde, bu ilmin Yunan'dan Fars kavmine, oradan Araplara, son kez "Rûm kavmine" (Anadolu Türklerine) geçtiğini kayd eder. Kayda değer ki, II. Murad hizmetinde iken, bazı yakınlarının "dünya lezzetlerinden ömrleri varınca zevkile ve 'işretle lezzet" almayı yeğlediklerini belirtir (Bardakçı yayını) (II. Murad'a nedîmlik yapan başka bir Şükrullâh, cinsel ilişkiler üzerine bir eserin, *Bâhnâme*'nin yazarıdır).[3]

[2] Şükrullâh, Türkçeye çevirdiği *Risâle min Edvâr* dibâcesinde eseri, "Emîr-zâde" İsâ için "te'lîf" ettiğini söyler, fakat Sultan II. Murad'a "ithaf" eder, Bardakçı'nın eserine bkz.

[3] Eser H. 937'de Muhlis Mustafa tarafından Farsça'dan Türkçeye *Mahbûbu'l-'Ârifîn* başlığıyla çevrilmiş (bir nüshası Veliyyüddin Kitapları No. 2342: M. Bardakçı).

"Pâdişâh-i kişver-kuşâ" diye kutladığı Fâtih Sultan Mehmed, ona vakıftan maaş bağladı. Şükrullâh, bu cihangîr pâdişâh için bir dünya tarihi, *Behcetü't-Tevârîh*'i yazdı ve hâmisi vezirâzam Mahmud Paşa'ya ithâf etti. *Behcetü't-Tevârîh* bir dünya tarihi olmakla beraber, Ahmedî'nin *İskendenâmesi* gibi, İslâm dîni, tıp, coğrafya, kozmografya konularını içeren ansiklopedik-didaktik bir eser niteliğindedir. 1400'lerde edebî faaliyete başlayan Şükrullâh, II. Murad döneminde (1421–1451) saray'da Sultan'ın yakını bir musâhib olarak sivrilmiştir. II. Murad'ın ona tam "itimâdı" vardı ve elçilik gibi önemli işleri ona havâle ederdi. Fâtih'in yanında da "mahsûlü'l-merâm ve makbûlü'l-kelâm" idi (*Şakâ'ik* 1269, p. 115). Yaşlılığında Şükrullâh, Fâtih tarafından dönemin başta gelen uleması yanında yer almakta idi. 1456 yılında Fâtih, oğulları Bayezid ve Mustafa için Edirne'de düzenlediği sünnet düğününde Şükrullâh'ı karşısına oturtmuş (Bardakçı 2007).[4] *Şakâ'ik* onu II. Murad devri uleması arasında "cümle enâm ve kâffe-i havâs ve 'avâm arasında kemâl-i fazl ve kemâli ile meşhûr bir fâzıl-i mebrûr" sözleriyle anar. Şükrullâh ayrıca, çeşitli ilimleri tanıtan *Minhâcu'l-Reşâd fî Sulûki'l-'İbâd* adlı ansiklopedik bir eserin yazarıdır (Tâhir 1333, p. 332 – kuşkusuz Germiyanlı musâhib şâirler gibi Şükrullâh kendisi de iyi bir şâirdi, eserlerinde manzum parçalar buna tanıklık eder). *Minhâc*'ta 145 çeşit "fenn"i tahsil (*Şakâ'ik* 1269, p. 114 derkenâr) ettiğini belirtmiştir. Eserlerinin Farsça yazılmış olması, Osmanlı sarayında kültür siyasetinde değişikliğin bir kanıtı olarak yorumlanabilir. Fâtih, İran ve Timurîler yüksek saray kültürünü benimseme çabasındadır. Fâtih'in seferlerini anlatan manzum *Gazânâme-i Rûm* yine Farsça yazılmıştır. Saray bahçesinde görkemli Çinili-Köşk, İrân "şehinşâhlar" geleneğini yansıtır (Tursun Bey). Bununla beraber, Şükrullâh, döneminde revaçta olan *Oğuzculuk* hareketine yabancı değildir. 1449'da Karakoyunlu Cihanşâh'a (1437–1467) elçilikle gönderildiğinde, Cihanşah ona Mogol (Uygur) yazısıyla yazılmış *Oğuznâme* metnini göstererek, Osmanlı hanedanı ile akrabalığını söylemiş; Şükrullâh bunu *Behcetü't-Tevârîh*'te belirtmiştir. Şükrullâh, tarihinde Osmanlı soykütüğünü Oğuz Han ile başlatır (*Behcetü't-Tevârîh* Dîbacesi, Atsız 1949 çevirisi, p. 151).

Bu elçilik birkaç yönden önemli idi. Osmanlı Sultanları gibi Akkoyunlular da, ilkin Timur, sonra oğlu Şâhruh tarafından tehdit edilmekte idiler (Kara Yusufoğlu İskender'e karşı Doğu Anadolu'yu istilâ eden Şâhruh [1404–1411]'un Osmanlı Sultanları I. Mehmed ve II. Murad'ı tehditleri için bkz. yukarıda, *Oğuzculuk* bölümü). Timur'un Mogol Cengiz Han geleneğini benimseyerek üstünlük iddialarına karşı, II. Murad ve Karakoyunlu hükümdarları, Oğuz Han soyundan indikleri iddiasında idiler. Kara Yusuf'u Yıldırım Bayezid, Timur'a karşı himaye etmişti. 1449'da onun torunu Cihanşâh (1437–1467) Karakoyunlu hükümdürü idi ve Osmanlı sultanı gibi Şâhruh'un tehdidi karşısında idi. Cihanşâh, elçi Şükrullah'ı halvetine çağırarak "*Oğuznâme*'yi göstermiş ve Sultan Murad'ın nesli Oğuz Han'ın oğlu Gökalp'a, Kara Yusuf'un nesli ise Oğuz Han'ın oğlu Deniz Alp'a varıyormuş, bu nedenle Türkmen Beyi Cihanşâh "Sultan Murad benim ahret kardeşimdir, bu kardeşlikten başka da akrabamdır" demiş. Şükrullâh H. 864'de Bursa'da vefat etmiştir (28 Ekim 1459'da başlar 17 Eylül

[4] Fâtih'in Belgrad seferi akebinde Edirne'de Ada-Çayırı'nda düzenlediği *sûr* bir ay sürmüş (*Şakâ'ik* 1269, pp. 114–115).

1460'da biter). Vefatı için verilen 894 tarihi kuşkusuz yanlıştır (٨٦٤ rakamı ٨٩٤ olarak okunmuş olmalı).

Behcetü't-Tevârîh

Şükrullâh'ın Farsça dünya tarihi *Behcetü't-Tevârîh* üzerinde Theodor Seif Avrupa yazma koleksiyonlarındaki nüshalara göre yaptığı çalışmada, Osmanlılara ait bölümü Farsça metinle beraber Almanca çevirisini yapmıştır (Seif 1923–1925). Daha sonra, Ç. N. Atsız'ın Şükrullâh ve eserleri üzerinde İstanbul kütüphanelerindeki yazmalara göre yaptığı etraflı araştırma gelir. Bu yayında, Farsça metin İstanbul yazmalarıyla (özellikle Nuruosmaniye nüshası) karşılaştırılmıştır (Atsız 1939).[5] Şükrullâh, Nuruosmaniye'deki orijinal nüshadan, sonra yaptığı ikinci tertiple bazı parçaları çıkarmıştır (Atsız 1949, p. 41).

Şükrullâh bu eseri yazmaya 861/1456'da başlamış, 863/1458'de bitirmiştir. *Behcetü't-Tevârîh*'in, Osmanlı'ya ait bölümün Farsça aslı, Th. Seif tarafından yayınlanmıştır (Seif 1923–1925). Şükrullâh, dünya tarihinin ilk versiyonunu (861–863/1457–1458'de) yazmış ve vezirazâm Mahmud Paşa'ya ithaf etmiştir. Daha sonraki versiyonunda Paşa'ya ithaf çıkarılmıştır.

Seif (1923–1925, p. 63), Şukrullâh'ın bu tarihini İran'da yazılan dünya tarihleri örneğinde ilk Osmanlı tarihi sayar.[6] Seif, tıp ve musikî dâhil, her konudan çeviri yapan Şükrullâh'ın II. Murad'a müşâvir (*Berater*) olduğunu vurgular (Seif 1923–1925, p. 67).[7]

Seif'a göre *Behcetü't-Tevârîh*, Ahmedî'nin manzum Osmanlı tarihiyle yakınlık gösterir, hiç olmazsa bir bölümünde ortak bir kaynak kullanmış olabilirler (Seif 1923–1925, pp. 65–66). Şükrullâh'daki Osmanlı bölümü, *İskendernâme* ile beraber XV. ve XVI. yüzyıl Osmanlı tarihcilerine kaynak olmuştur (İnalcık 1962, pp. 159–162).

Şükrullâh, Ruhî'ye atfolunan Oxford Anonim Tarih'inin kaynaklarından biridir (Ménage 1964, pp. 12–13).[8] II. Bayezid'in emriyle yazılan Oxford Anonimi, kuşkusuz Şükrullâh'ı kullanmıştır: Şükrullâh: "be-mikdâr-i sîsad çahl (340) mard... az pay-i Selçukîyân azîmet be-Rûm karda ast ve Karacadağ-râ pasand karda". Oxford Anonimi: (v. 9) "Mezkûr Ertugrul *üçyüz kırk nefer* kişisiyle terk-i Türkistan edüp

[5] Bu araştırmasını Atsız 1949'da ayrıca özetlemiş ve Osmanlı tarihi bölümünü Türkçeye çevirmiştir. Ancak, çeviride terimleri kendince Öz Türkçe sözcüklerle karşılama çabasında bulunduğundan ciddî araştırmalar için daima Seif'in Farsça yayınına başvurmak gerekir.

[6] Şükrullâh'tan önce Ahmedî, *İskendernâme*'de Türkçe manzum olarak bir dünya tarihi yazmıştır (bkz. yukarıda).

[7] Ölümü H. 864 (28 Kasım 1459'da başlar 24 Ocak 1460'da biter); o takdirde ölüm tarihi 1459 veya 1460 olabilir. Kendisi tarihini yazarken 71 yaşında olduğunu söyler. Hicrî hesabiyle verilen bu tarih, milâdî yıl hesabıyla 69 olmalı.

[8] Bu anonim, Yazıcıoğlu'nu kullanmıştır; bkz. yazmanın Cengiz–Yücel (1992) yayını. II. Bayezid'in emriyle yazılan bu tarih Neşrî'nin kaynaklarından biridir; orada Osman "Oğuz oğlanlarından Kayı Han evlâdıyım", der.

Selçukîler bile Rum'a gelüp Rum'da Karacadağ'ı ihtiyâr edüp" (Neşrî'de Ertuğrul 400 hane ile Rum'a gelmiştir: Neşri 1957, vol. I, p. 60).

Osmanlılar üzerine kısa tarihini Fâtih döneminde yazan Şükrullâh, kuşkusuz Ahmedî'nin *Gazâvâtnâme*'sini orjinalinden kullanmıştır (Neşrî, II. Bayezîd döneminde yazdı). Aşağıda, I. Murad'ın Kosova savaşında şehâdetini anlatan rivâyet, Ahmedî manzum *Tevârîh*'i, Şükrullâh ve Neşrî'deki Ahmedî *Gazâvâtnâmesi*'yle karşılaştırılmıştır.

Sultan Murad'ın Şehâdeti

Ahmedî (1411'den önce)	Şükrullâh (1458)	Neşrî (II. Bayezid dönemi)
Küşteler üstünde yürür idi at Kaldı birkaç kul ile bir yerde şâh Yaturmuş anda bir kâfir meğer Gövdeler içinde olmışdı nihân Sıçrayub hançerle şahı vurdu ol (Sılay 2004, p. 44)	"Gazi Şah birkaç *haseki* ile bir tepe üzerinde durdu ki... meğer bir kâfir ... ölüler arasında gizlenmiş imiş, yerinden kalktı, düşe kalka Hünkâr gaziye doğru geldi. *Çavuşlar* koyuvermediler. Hünkâr Gazi bir iş için gelmektedir, bir dileği vardır sandı, çavuşlara bıraktırdı, kâfir ilerleyip bıçakla vurdu" (Atsız 1949, p. 56)	"Bu kâfir dahi mecrûh ve hûn-alûde olup küşteler içinde kendüyü pinhan eder, çünki Gazi Murad Han bu kâfirin üzerine gelir, kâfir dahi üftân u hîzân durup Hünkâra müteveccih oldu. Çavuşlar men' etmek isteyicek Gazi Murad Han murâd-bahşdı, bir maksûdu var ola, kon gelsün dedi, ol mel'ûn yeğeninde hançer saklamışdı, gelip Hünkâr'ın üzengüsün öper gibi olup Hünkârı sancdı" (Neşri 1957, vol. I, p. 304)

Bu üç metnin, olayı aynı kaynaktan aktardığı kuşkusuzdur. Neşrî'nin tarihine aynen aktardığı metin, aslında Ahmedî'nin ayrıntılı *Gazavâtnâme* metnidir. Ahmedî, bu bilgiyi, *İskendernâme*'ye eklediği *Tevârîh*'de manzum olarak kısaca tekrarlamıştır (Süleyman Çelebi yanında iken, 1411'den önce).

Ahmedî, *İskendernâme*'deki manzum özetinde, *çavuş*'lardan söz etmemiş, fakat Neşrî'deki *Gazavâtnâme* metninde çavuşlar zikredilmiştir. Kuşkusuz, Ahmedî'nin *Gazavâtnâmesi*, eserini 1459'da yazmış olan Şükrullâh'ın elindedir ve eserinde o bilgileri, nakletmiştir (Şükrullâh "çavuşlardan" sözetmiştir). Böylece Şükrullâh, Neşrî'den önce Ahmedî'yi kullanmıştır.

Şükrullâh'ın *Risâle min Edvâr* çevirisine gelince (kitabın kaynakları hakkında bkz. Bardakçı 2007) bu eser, II. Murad döneminde güçlenen sanatta "klasikleşme", "klasik İran kültür geleneğine uyum" sağlama çabalarının bu kez musikî alanında[9] bir belirtisi olarak algılanabilir.

[9] Konya'da sarayın ve yüksek sınıfın desteklediği Mevlânâ Celâleddin, Mesnevîsinde İranlı büyük şâir Hakîm Sanâ'î, 'Attâr ve Şems-i Tebrîzî'nin kuvvetli etkisi altında idi ve İran tasavvuf ve sanat geleneğini temsil etmekte idi. Mevlevîliğin Osmanlı sultanları tarafından himâye görmesi, imparatorluğun her tarafında büyük şehirlerde mevlevî hankâhlarının açılması, İrânî tasavvuf, şiir ve musikîde âdeta "sanat akademileri" görevini üzerine alması ilginçtir. Özellikle, mevlevîlerin, 19. yüzyıl sonuna kadar (son temsilcisi mevlevî Zekâî Dede) yüksek sanat musikî geleneğini sürdürdükleri bir gerçektir.

References

Atsız, N. Ç. (1939): *XV. Asır Tarihcisi Şükrullâh. Dokuz Boy Türkleri ve Osmanlı Sultanları Tarihi.* İstanbul.

Atsız, N. Ç. (1949): *Osmanlı Tarihleri.* İstanbul.

Bardakçı, M. (2007): *Ahmed oğlu Şükrullâh'ın Risâlesi ve XV.inci Yüzyıl Musikisi Nazariyatı.* (Doğu Dilleri ve Edebiyatlarının Kaynakları 33.) Cambridge, Mass.

Cengiz, H. E. – Yücel, Y. (1992): Rûhî Târîhi. *Belgeler* XIV, pp. 359–472 + tıpkıbasım.

İnalcık, H. (1962): The Rise of Ottoman Historiography. In: Lewis, B. – Holt, P. M. (eds): *Historians of the Middle East.* London, pp. 152–167.

Ménage, V. L. (1964): *Neshrī's History of the Ottomans.* London.

Neşrî (1957): *Kitâb-ı Cihan-Nümâ. Neşrî Tarihi.* I–II. Yayınlayanlar F. R. Unat – M. A. Köymen. (Türk Tarih Kurumu Yayınlarından. III. Seri No. 2^b). Ankara.

Şakâ'ik (1269): *Tercüme-i Şakâ'ik-i Nu'mâniyye.* İstanbul.

Seif, Th. (1923–1925): Der Abschnitt über die Osmanen in Šükrullāh's persische Universalgeschichte. *Mitteilungen zur osmanischen Geschichte* II, pp. 63–128; Farsça metin pp. 77–122.

Sılay, K. (2004): Ahmedî, *Tevârîh-i Mulûk-i Āl-i 'Osmān.* Text and English Translation: *History of the Kings of the Ottoman Lineage.* Cambridge, Mass.

Tâhir, B. M. (1333): *Osmanlı Müellifleri.* I. İstanbul.